

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

навчання, контролю, гри тощо залежно від індивідуальних особливостей; і, нарешті, м'яке тестування знімає психологічну напругу у випадку невдалого розв'язання поставлених завдань.

Окрім цього, вважаємо, що необмежені можливості комп'ютера щодо надання інформації розв'язують проблему постійної зміни та оновлення змісту шкільної історичної освіти.

Таким чином, застосування ІКТ у навчанні історії обумовлено необхідністю вирішення проблеми пошуку шляхів і засобів активізації пізнавального інтересу учнів, розвитку їхніх творчих здібностей, стимуляції розумової діяльності. Особливістю навчального процесу із застосуванням комп'ютерних засобів є те, що центром діяльності стає учень, який вибудовує процес пізнання, виходячи із власних індивідуальних здібностей і інтересів.

Учитель же виступає в ролі помічника, консультанта, заохочує оригінальні знахідки, стимулює активність, ініціативу, самостійність.

Література:

1. Бахматюк Я. ІКТ і мультимедійне забезпечення навчального процесу на уроках історії // Історія України. – 2011. – № 37.
2. Дрібниця В. О. Використання відео та мультимедійних матеріалів на уроках історії України та всесвітньої історії в 6–11 класах // Історія і правознавство. – 2007. – №14.
3. Женин Л. В., Маткін А. А. Історія: методичні рекомендації з використання інформаційно-комунікаційних технологій в циклі соціально-економічних дисциплін в загальноосвітній школі / під ред. І. Г. Семакіна. – Пермь, 2004.
4. Інформатизація загальної середньої освіти: Науково-методичний посібник / под ред. Д. Ш. Матроса. – М., 2004.
5. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії. – Х.: Основа, 2007.

Букарєва С. А., Бурлака І. В.*

ТРЕНІНГ ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО АКТИВНОЇ ПОЗИЦІЇ УЧНЯ

У статті розкривається актуальність використання тренінгу як інтерактивного методу формування екологічно активної позиції підлітків.

Виховання гармонійно розвинутої особистості потребує впровадження екологічної освіти, починаючи ще з дошкільного віку. Це є однією з найголовніших цінностей українського народу, яка має суттєвий вплив на формування екологічного світогляду кожної людини. Як свідчить історичний досвід, добробут і життєздатність держави, її авторитет у світовому

---

* © Букарєва С. А., Бурлака І. В.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

співтоваристві залежатиме, передусім, від рівня освіти в ній [3].

Одним зі стратегічних напрямків розвитку сучасної системи освіти в нашій країні є активне інтегрування науки про навколишнє середовище в традиційну систему освіти та виховання екологічно культурної особистості. Формування в кожного учня критичного мислення й позитивного ставлення до оточуючого середовища є обов'язковою умовою бережливого ставлення до навколишнього світу та природи в цілому. Ще В. О. Сухомлинський зазначав: «у дитини, яка вихована в умовах дефіциту спілкування із природою, розвивається емоційна глухота, агресивність у ставленні як до людей, так і до об'єктів природи». Ось чому таким важливим є формування емоційно-естетичного й духовного світу людини, де переважає почуття співпереживання до всього живого [2].

Реформування системи екологічної освіти, орієнтованої на світовий та європейський освітній простір, повинне бути спрямоване на підвищення якості знань, умінь і навичок та розвиток творчої діяльності учнів. Під час формування екологічної свідомості підлітків у процесі навчання важливу роль відіграють методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності або інтерактивні методи навчання. До них належать пізнавальні ігри, дискусії, мозкові штурми, метод екологічних проєктів, метод конкретних ситуацій, метод інциденту тощо. Інтерактивні методи навчання вимагають застосування ефективних прийомів спілкування, співробітництва учасників навчального процесу з метою пошуку, активізації пізнавальної діяльності учнів за допомогою організації спілкування між собою, із викладачем, між групами [3].

Традиційні форми й методи пояснювально-ілюстративного навчання не зовсім підходять для вивчення й рішення життєво важливих проблем, коли знання повинне перетворитись на осмислену дію [1]. Тому актуальним є запровадження в процес навчання інтерактивних методів, зокрема тренінгів.

Тренінг, як форма навчання, має істотні переваги над іншими методами, і вимагає від учнів не тільки вміння застосовувати свої знання в практичній діяльності, але й знаходити нестандартні методи рішення в умовах, що постійно змінюються. Серед переваг, які має тренінг у порівнянні із традиційними методами навчання, можна назвати такі:

- максимальне наближення процесу навчання до реальної практичної діяльності, де тренінг виступає як імітаційний метод;
- тренінг є інтерактивним методом навчання, де учасники виступають у різних ролях і діють відповідно до статусу своєї ролі [2].

Метою екологічного тренінгу є формування та поглиблення екологічних знань про навколишнє середовище, розвиток креативного мислення, виховання усвідомлення дитиною цінності та

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

унікальності природи, екологічної свідомості, дбайливого ставлення до довкілля, як до середовища свого існування.

З погляду реалізації завдань вивчення екології саме тренінг, як інтерактивний метод, дозволяє найбільш ефективно формувати екологічні вміння як практичного, так і теоретичного навчання.

Пропонуємо для прикладу заняття-тренінг на тему «Екологічний слід».

Мета заняття: сформувати уявлення про екологічний слід, навчити аналізувати вплив життєдіяльності людини на оточуюче середовище, виховувати критичне мислення та навички аналізу.

Очікувані результати: учні повинні усвідомити себе, як невід'ємну частину природи, навчитися розуміти причинно-наслідкові зв'язки, бачити як діяльність людини змінює навколишнє середовище.

Необхідні матеріали: фліп-чарт, ватман – 7 шт., маркери,, стікери, повітряна кулька – 2 шт.

Роздатковий матеріал: тест «Розрахунок екологічного сліду».

План заняття:

1. Відкриття тренінгу – 1 хв.
2. Представлення теми заняття – 5 хв.
3. Знайомство – 7 хв.
4. Правила – 2 хв.
5. Очікування – 2 хв.
6. Вправа «Здай свій іспит» – 10 хв.
7. Руханка – 5 хв.
8. Вправа «Чарівна майстерня» – 5 хв.
9. Підсумки – 5 хв.
10. Оцінка – 5 хв.
11. Прощання – 1 хв.

Хід заняття:

I. Відкриття тренінгу (1 хв.)

(привітання, тема, завдання, представлення тренера).

II. Представлення теми заняття (5 хв.)

Мета: зацікавити учасників та активізувати їх увагу.

Тренер пропонує переглянути мультиплікаційний фільм «Беленькая льдинка». Після перегляду формулює висновок, що кожна людина залишає по собі слід, таким чином підводячи учнів до теми заняття.

III. Знайомство (3 хв.)

Мета: створити довірливу та доброзичливу атмосферу між учасниками тренінгу.

Знайомство проводиться за допомогою вправи «Коло рукостискання».

Усі учасники стають у коло, називають своє ім'я та

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

беруться за руки разом із тренером.

Слово тренера:

«Я потисну руку моєму сусідові, який стоїть праворуч від мене, він передасть моє рукостискання по колу, і я отримаю його від сусіда зліва. У той же час я потисну руку моєму сусідові ліворуч, він теж пошле моє рукостискання по колу, і я отримаю це рукостискання від сусіда справа. Обидва рукостискання я пошлю по колу одночасно».

Гра починається й завершується тоді, коли обидва рукостискання «повертаються» до ведучого. Після цього тренер пропонує кожному познайомитися із сусідами справа та зліва, назвавши своє ім'я та потиснувши їм руки.

IV. Прийняття правил роботи групи (2 хв.)

Слово тренера:

«Під час тренінгу ми завжди прагнемо створити атмосферу доброзичливості та підтримати демократичну дисципліну. У цьому нам допоможуть правила, які ми разом визначимо під час першого заняття та будемо дотримуватись на наступних».

Учасники тренінгу пропонують власні правила, які тренер, після обговорення, записує на листі ватману.

Правила:

- дотримуватись регламенту;
- висловлюватись по черзі (правило руки);
- зберігати конфіденційність (правило табу);
- працювати в групі від початку до кінця;
- бути активним;
- не перебивати;
- бути взаємно ввічливими;
- взаєморозуміння.

V. Очікування (2 хв.)

Мета: сформувані очікування для кожного учасника.

Кожен учасник висловлює власні очікування, передаючи гілочку дерева (своєрідний символ природи). Очікування записуються на ватмані тренером.

VI. Вправа «Здай свій іспит» (10 хв.)

Мета: сформувані чітке поняття про екологічний слід,

Тренер дає визначення екологічного сліду. За допомогою роздаткового матеріалу пропонує учасникам перевірити екологічний слід, який лишає по собі кожен з учасників. По завершенню, учасники аналізують отримані результати. Учні, що мають найменший «екологічний слід» отримують звання «Найекологічного учня».

VII. Рухавка (5 хв.)

Мета: тренування уваги й координації рухів, підняття настрою і психологічне розвантаження.

Використовуючи вправу «Ковпак» тренер пропонує утворити коло та повторювати за ним: «Ковпак ти мій трикутний, три-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

кутний мій ковпак. А якщо не трикутний, то це не мій ковпак». Відтак він пропонує повторити за ним сказане, але замість слова «ковпак» двічі поплескати себе по голові не вимовляючи цього слова. Потім тренер пропонує змінити жестами інші слова: «трикутний» показують двома жестами – «три-» показують три пальці, а замість «-кутний» – випинають лікоть. Слово «не» – відповідним рухом голови, а замість слів «це», «ти» і «мій» показують на щось, на когось і на себе. Закінчити гру, коли учасники починають припускатися багатьох помилок.

VIII. Вправа «Чарівна майстерня» (5 хв.)

Тренер пропонує перетворитися на «чарівників» і дати друге життя тому, що вже викинули в сміття. Для цього учасникам пропонується заздалегідь підготовлені фантики, пластмасові пляшки, картонні коробки з під взуття, тощо. Підписані роботи учасників виставляються для всебічного показу в холі школи під лозунгом: «Чистий обрій!».

IX. Підсумки (5 хв.)

Підсумки підбиваються запитаннями тренера:

1. Що таке екологічний слід?
2. Яким чином можна зменшити екологічний слід?
3. Чи хотіли б ви зменшити свій екологічний слід?

X. Оцінка (5 хв.)

Кожен учасник порівнює свої очікування на початку тренінгу з кінцевим результатом. Зазначає, що цікавого та нового дізнався.

XI. Прощання (1 хв.)

Тренер завершує заняття налаштуванням на успіх та співпрацю. Пропонує учням заплющити очі, розслабитися й говорити: «Друзі, уявіть, що над вашою головою світить промінчик. Дивіться, як легко ви можете ним управляти. Ось він повільно освітлює вас із голови до п'ят. Вам приємно дивитися на себе, ви чудово виглядаєте, ви спокійні й упевненні в собі. Подякуйте долі за те, що вам даровано життя, що ви можете ним щодня насолоджуватися й здійснювати свої мрії», за кілька секунд розплющить очі, візьміться за руки й скажіть: «До побачення! До наступної зустрічі!»

Отже, інтерактивна технологія навчання, у тому числі метод тренінгу, не залишає поза увагою жодного учня й дає можливість брати участь у колективному взаємодоповнюючому процесі навчального пізнання. Перед кожним учнем стоїть конкретне завдання, від виконання якого залежить успіх цілої групи. Досвід застосування таких моделей свідчить про значне підвищення ефективності навчання й виховання, узгодження дій, активізації взаємодопомоги. Такі методи навчання вимагають, насамперед, додаткової глибокої ґрунтовної підготовчої роботи викладача.

Література:

1. Карташова І. І., Кошова Т. М. Формування екологічно мотивованої діяльності молодших школярів. – Херсон: РІПО, 2009. – С. 30-36.
2. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пирожниченко // Ст. наук. вісник. – К., 2003 – 86 с.
3. Скиба Ю. А. Тренінг як один із методів формування навичок управлінської діяльності майбутніх екологів // Науковий вісник Волинського нац. ун-ту ім. Л. Українки. Розділ ІV. Професійна освіта. – 2012. – № 7. – С. 106-112.

Карбушева Н. П., Барна І. С.*

**РАЗВИТИЕ ПАМЯТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ
НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ПРИ ПОМОЩИ
ЛЕКСИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ**

У статті розкрито важливість розвитку пам'яті в системі пізнавальної діяльності учнів початкової ланки, наведені способи розвитку пам'яті за допомогою комунікативно-мовленнєвих вправ.

Сегодня учителю необходимо на качественно новом уровне осуществлять профессиональную деятельность, требующую глубоких знаний как личности ребёнка, так и закономерностей организации педагогического процесса, так как гуманизация и демократизация образования выдвигают в качестве прерогативы личностно-ориентированный процесс обучения и воспитания, в котором центральное место занимает личность ребёнка, её развитие, её самооценку.

Учителя английского языка Новокаховской специализированной общеобразовательной школы I-III ступеней №8 с углубленным изучением английского языка, ориентируясь на Общоевропейские рекомендации в области языкового образования и Государственный стандарт начальной школы, достигли определенных результатов в обучении учащихся благодаря изучению мирового опыта в области развития памяти ребенка и собственным творческим наработкам.

Каждый ученик по-своему познаёт окружающий мир в зависимости от присущих ему индивидуальных способностей и особенностей восприятия действительности, от доминирующих модальностей переработки информации, акцентируя своё внимание на одних явлениях и игнорируя другие. Всё больше новых требований предъявляется сегодня к подготовке учителя иностранного языка начальной школы, который должен уметь одновременно работать с разными детьми, выстраивая особую линию обучения для конкретного ребёнка, стремясь понять ученика в процессе его становления, используя знания современной педагогики и психологии. В связи с этим, особую

---

* © Карбушева Н. П., Барна І. С.